

Den gamla muren tittar fram

Arkeologisk förundersökning 2009
Odengatan, Kalmar socken, Kalmar kommun

Cecilia Ring

KALMAR LÄNS MUSEUM
Arkeologisk rapport 2009:55

Den gamla muren tittar fram

Arkeologisk förundersökning 2009

Odengatan, Kalmar socken, Kalmar kommun

Författare	Cecilia Ring
Copyright	Kalmar läns museum
Redaktion	Per Lekberg, Seija Nyberg
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Abstract

Keywords: Old Town, Kalmar, medieval town wall.

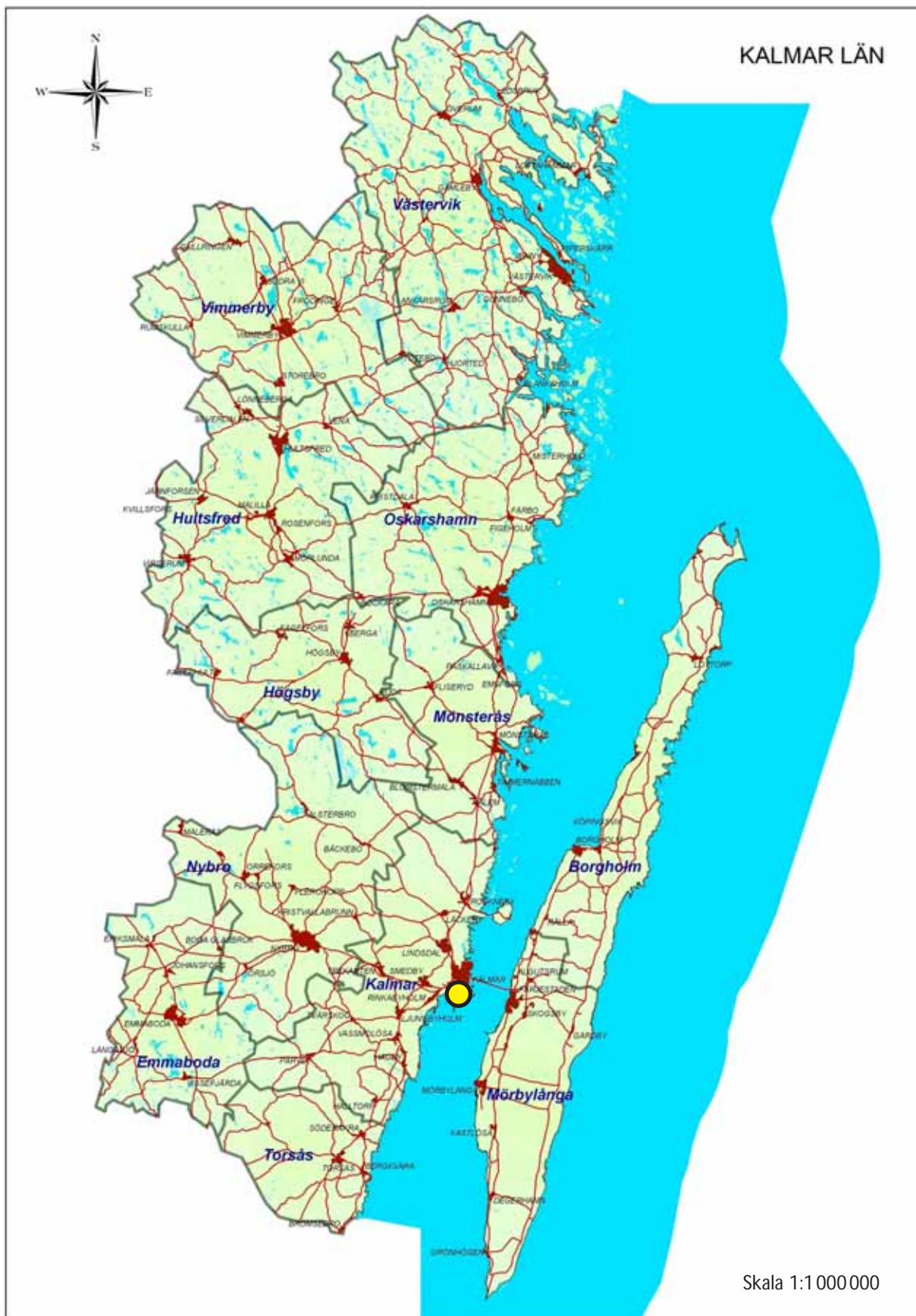
This report presents the results of an archaeological excavation in the Old town of Kalmar, Småland, performed by Kalmar County museum. The excavation that took place in November 2009 was initiated by plans to wire a section of the area for district heating. The ancient city area, RAÄ 94, holds the remains of the culture layer dating from the Middle Ages to the 1600s. During the past

years, there have been several excavations related to the current excavation. The previous surveys conducted in the area have been simpler but the documentation shows that there are lots of conserved culture layer sequences and buildings from the Middle Ages and later.

At the excavation the medieval town wall was found together with cultural layers.

Innehåll

Sammanfattning.....	7
Inledning.....	8
Topografi och fornlämningsmiljö.....	9
Genomförande och resultat.....	11
Tolkning och åtgärdsförslag.....	13
Referenser.....	14
Tekniska och administrativa uppgifter.....	15

Karta över Kalmar län med undersökningsområdet markerat.

Sammanfattning

Länsmuseet gjorde på uppdrag av Kalmar Energi och Värme under november månad 2009 en schaktövervakning i Gamla stan inför nedläggande av fjärrvärme. I schaktet påträffades den medeltida stadsmuren. Då det inte var tekniskt

möjligt att lägga ner fjärrvärmeledningen utan att göra åverkan fick man efter samtal med Länsstyrelsen lov att såga i en del stenar som ingick i muren för att på så sätt kunna lägga ner ledningen.

Bild 1. Markeringen visar undersökningens läge i Kalmar stad.

Inledning

Kalmar Energi Värme AB schaktade för fjärrvärme i Odengatan, Gamla stan, Kalmar, under ett par dagar i november månad 2009. Schaktet drogs i den västra kanten av Odengatan. Schaktningen skulle genomföras inom

fornlämning 94, stadslager från medeltid till 1600-tal, i Kalmar socken och schaktet skulle grävas tvärs över den medeltida försvarsmuren och strax innanför den samma.

Topografi och fornlämningsmiljö

Området för fjärrvärmeledningen ligger inom fornlämningsområde 94, kulturlager från medeltid till 1600-tal, inom Kalmar gamla stad. Tvärs igenom området går den medeltida stadsmuren. Muren ligger grunt under dagens markyta vilket bland annat undersökningen inför nedläggandet av fjärrvärme i Odengatan visade (Ring, C. 2008). Här påträffades delar av muren redan på ett djup av 0,4 meter under

markytan.

Tidigare undersökningar i området har givit lämningar från främst 15- och 1600-tal. På 1920-talet undersökte bland annat sankt Christoffersgillet flera byggnadslämningar och kullerstensgator i närområdet. Flera schaktningar för ledningar har gjorts senare i tid i området men här har schaktdjupet oftast varit så ringa att inget av antikvariskt intresse påträffats.

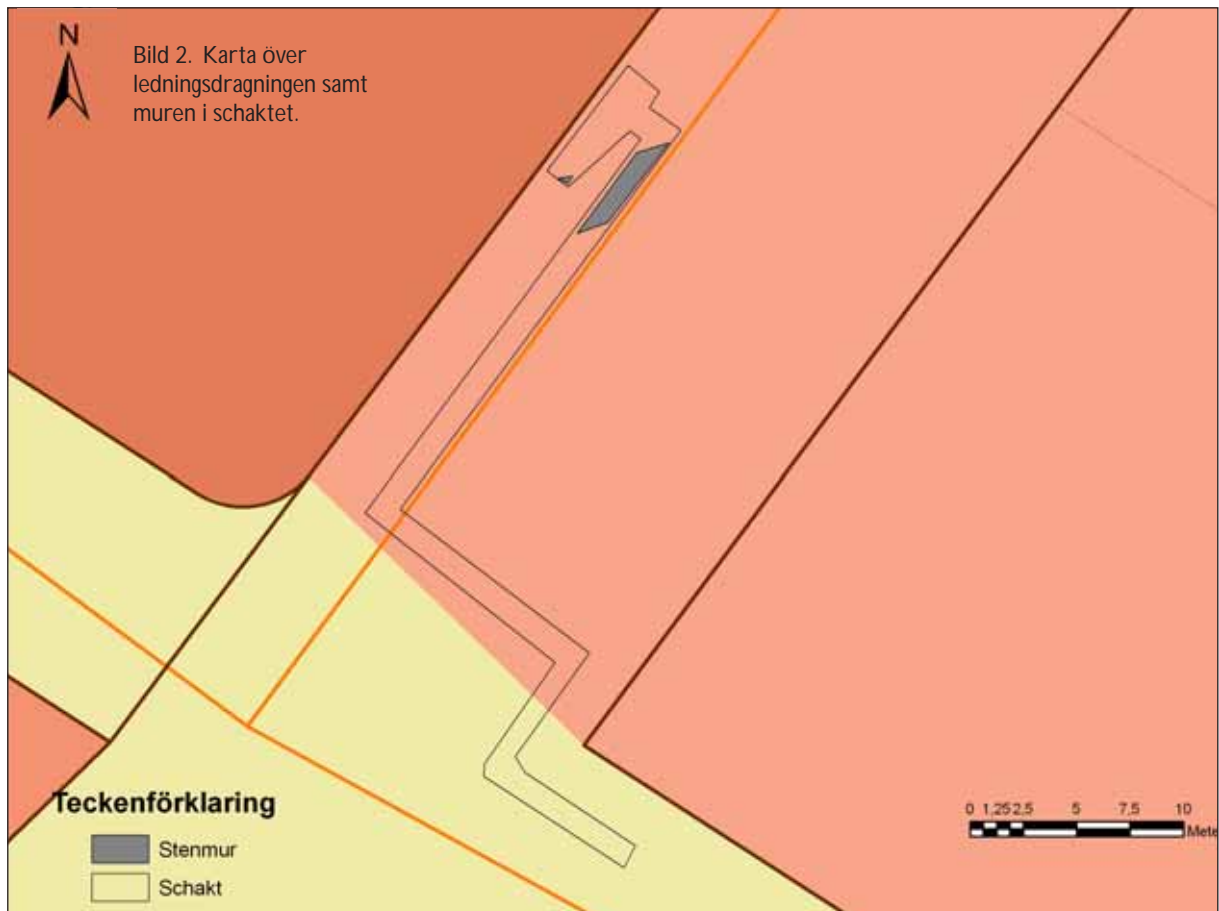

Bild 3. Mylla av ledningar i under trottoaren.

Bild 4. Kulturlagren syntes tydligt i schaktets väggar.

Genomförande och resultat

Men anledning av att Kalmar Energi och Värme AB skulle lägga ner fjärrvärmeledning i Odengatan genomförde Kalmar läns museum förundersökning i form av schaktövervakning. Schaktövervakningen skulle enligt Länsstyrelsens riktlinjer endast ske där risk för att träffa på muren fanns och inte på resten av den planerade ledningssträckan.

Först gjordes ett schakt i trottoaren men där visade det sig vara för många ledningar nedlagda sedan tidigare och omöjligt att koppla på den fortsatta fjärrvärmeledningen då man redan 2008 (C. Ring) hade utnyttjat den möjligheten. Man fick därför flytta ut schaktet i Odengatans västra kant.

Schaktet för ledningen grävdes ungefär 1 meter brett och cirka 1 meter djupt. Vid muren var djupet 0,4 - 0,5 meter.

Den gamla stadsmuren kom att framträda diagonalt i schaktet och både in och utsidan dokumenterades. Muren var ungefär 2 meter bred, dock undersöktes inte djupet på muren då det inte var syftet med övervakningen. Både på in och utsidan och i resten av ledningsdragningens sträckning kunde man se kulturlager. Muren påträffades mellan 6,6 - 6,1 m.ö.h.

Muren dokumenterades med fotografier och mättes in med totalstation. Även hur och var sågningen av muren gjordes dokumenterades. Efter dokumentation lades fjärrvärmeledningen ner och schaktet återfylldes.

Bild 5. Muren gick diagonalt i schaktet. Både inner- och yttersida framkom.

Bild 6. Stenar i muren sågades bort för att fjärrvärmeledning-
en skulle kunna läggas ner.

Bild 7. Muren efter sågning.

Tolkning och åtgärdsförslag

Resultatet av förundersökningen visar att stadsmuren i den här delen av staden har en lite annan sträckning än vad som tidigare antagits. Detta innebär att de kartor och digitala inmätningar av murens sträckning som finns

sedan tidigare kommer att behöva ändras lite. Ju mer information som vi får utav dessa små ”titthål” ner i de medeltida lagren i Gamla stan ju närmare kommer vi den medeltida stadsmurens egentliga sträckning.

Bild 8. Kartan visar schaktet och murens placering i Odengatan. De färgade murarna visar olika tidigare tolkningar var muren har gått. Ljus lila- Kalmar stads historia, Mörkare lila – medeltidsstaden Kalmar och grönt- Harald Åkerlunds tolkning. Här överensstämmer murens sträckning bäst med Åkerlunds.

Referenser

Ring, C. 2008 Fjärrvärme i Odengatan,
Arkeologisk undersökning Kvarteret Enen
4, Gamla stan, Kalmar socken. Rapport
Kalmar läns museum.

Selling, D. 1984. Medeltidsstaden 61 Kalmar.
Riksantikvarieämbetet.

Selling, D. 1982. Kalmar stads historia II.

Åkerlund, H. 1977. Kalmar: medeltid och
vasatid. Bebyggelse, borg, befästningar.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-6076-09

Kalmar läns museums dnr: 33-433-09

Projektnummer KLM: 09/42

Uppdragsgivare: Kalmar Energi Värme AB

Landskap: Småland

Kommun: Kalmar

Socken: Kalmar

Fastighet: Odengatan

Fornlämningsnr: 94

Ekonomisk karta: 4G 6g

X koordinat: 6281722

Y koordinat: 1533411

M ö h: 6-7

Fältarbetstid: 8

Antal arbetsdagar: 1 dagar

Maskintid: 8 timmar

Personal: Cecilia Ring, Nicholas Nilsson

Foto, Du nr: Du 156_ 1-16

Dokumentation: All dokumentation förvaras på KLM.

Inmätning: Inmätningen gjordes av KLM. Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem RT90 2,5 gon V och RH70.

Adress

Box 104, S-391 21 Kalmar

Telefon

0480-45 13 00

Fax

0480-45 13 65

E-post

info@kalmarlansmuseum.se